

Приложения към протокол № 1-КС към Пакта за индустриална стабилност

По втора точка: Пазар на електроенергия в България

Действащият Закон за енергетиката (ЗЕ) създава базата за развитие на вътрешният електроенергиен пазар в страната, както и създаването на балансиращ пазар и балансиращи групи. С промяната на действащите сега Правила за търговия с електрическа енергия (издадени от председателя на ДКЕВР, обн., ДВ, бр. 64 от 17.08.2010 г.) се очаква ускореното въвеждане и действие на балансиращи групи, с оглед очакваното развитие на свободния пазар на електроенергия и освобождаване на по-голяма квота енергия за него.

Въпросите, свързани с дългосрочните договори и провеждането на търгове за електрическа енергия също са уредени в ЗЕ и няма да претърпят промяна с подготовения проект на ЗИД на ЗЕ. Тези въпроси са обект на разглеждане също в Правилата за търговия с електрическа енергия и е възможно в тях да бъдат предоставени допълнителни гаранции за прозрачност при провеждане на търговете, с оглед мониторинга, който комисията е длъжна да провежда и за който се изготвя ежегоден доклад за работата на електроенергийния пазар, съдържащ оценка на структурата и работата на наблюдаваните съответни пазари, както и предложения за мерки за отстраняване на установените нарушения, възникнали в резултат на работата на електроенергийния пазар или повдигнати от пазарните участници. В тази връзка следва да уточним, че към настоящият момент е в сила Регламент (ЕС) № 1227/2011 на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2011 година относно интегритета и прозрачността на пазара за търговия на едро с енергия. Регламентът установява правила, които забраняват практики на злоупотреба, засягащи пазарите за търговия на едро с енергия, които съответстват на правилата, приложими по отношение на финансовите пазари, и на правилното функциониране на тези пазари за търговия на едро с енергия, като отчитат техните специфични характеристики. В него се предвижда наблюдение на пазарите за търговия на едро с енергия от страна на Агенцията за сътрудничество между регулаторите на енергия при тясно сътрудничество с националните регулаторни органи. Регламентът предвижда задължение за сътрудничество между Националните регулаторни органи и националните органи за защита на конкуренцията, за да се гарантира координиран подход за справяне с пазарните злоупотреби на пазарите за търговия на едро с енергия.

С оглед гореизложеното следва да се каже също така, че с проекта на ЗИД на ЗЕ се дава допълнителен тласък на развитието на електроенергийния пазар в страната, като въвеждането на нов пазарен модел ще позволи да бъдат изпълнени изискванията в новите мрежови кодекси на ENTSO-E. Те ще хармонизират преди всичко правилата за междусистемна търговия. Най-важната промяна в модела е създаването на условия за формиране на публична пазарна цена на енергията за всеки час от денонощието, съгласно търсенето и предлагането. Ще се създадат различни продукти от Оператора, предмет на търгуване, за покриване на товара на електроенергийната система и търсенето в региона. Двустранните договори ще останат и ще преобладават дори и след реалното стартиране на борсовата търговия. България ще въведе стандартния модел - физическа борсова търговия в деня преди доставката. Борсата е допълнително, алтернативно място за търговия, при публични цени, формирани на принципа на конкурентно пазарно равновесие, които отразяват търсенето и предлагането за всеки час от денонощието. На по-късен етап, с обединението на българския пазар с други пазари, борсовата търговия ще се концентрира в пазарни обединения (региони), както процес започна в континентална Европа преди няколко години. Преди реалното стартиране на борсовата търговия, от м. октомври 2011 година започна тестови период на търговската платформа.

По трета точка: Механизъм за преразпределение на разходите за ВЕИ

Подобряването на енергийната ефективност и използването на енергия от ВИ е средство за повишаване конкурентоспособността на българската индустрия.

Въпреки положителната тенденция за подобряване на националните показатели за енергийна интензивност, българската икономика все още е с най-висока стойност, измерена като съотношение на потреблението на енергия спрямо БВП в рамките на ЕС.

В допълнение към това България е на последно място в ЕС по показателя ресурсна продуктивност, който е индикатор за устойчиво развитие и показва нивото на усвояване на невъзобновяемите ресурси за единица БВП.

Това представлява рисков фактор пред националната конкурентоспособност, но в същото време разкрива висок потенциал за развитие и инвестиране в енергоспестяващи и нисковъглеродни технологии във всички сектори на икономиката и разкриване на нови работни места.

През 2009 г. енергийният интензитет на българската икономика е бил 842.5 ktoe/евро при среден за ЕС показател от 165.2 ktoe/евро.

❖ **Потребление на „Зелена енергия“ в индустрията**

През 2010 г. 6,8 % от крайното енергийно потребление в сектор „Индустрия“ е осигурено от ВИ (под формата на горива и топлинна енергия от ВИ), а през 2009 г. този дял е бил 3,3 %. 31,4% от крайното енергийно потребление през 2010 г. в бита е от ВИ, а през 2009 г. е около 30 %.

Очаква се чрез въведените в националното законодателство и в стратегическите документи на насърчителни мерки да се постигне увеличаване оползотворяването на потенциала на ВИ както в сектор „Индустрия“, така и в услугите и домакинствата. По този начин ще се постигнат националните цели: задължителната цел за 16 % дял на енергията от ВИ в крайното брутно потребление на страната до 2020 г. и индикативната цел за енергийно спестяване до 2016 г. в размер не по-малко от 9 % от осреднената стойност на крайното енергийно потребление за периода 2001-2005 г., но и ще се повиши конкурентоспособността на икономиката и качеството на живот на българските граждани.

❖ **Насърчителни мерки за използване на енергия от ВИ в индустрията:**

- Облекчени административни процедури при присъединяването на малки мощности за производство на енергия от ВИ в малките и средни предприятия (покривни и фасадни конструкции - 200 kW; производство на електрическа енергия от биомаса с инсталирана мощност до 1.5 MW в урбанизирани територии, селскостопански обекти или производствени зони и с инсталирана електрическа мощност до 1.5 MW включително, за производство на енергия от водноелектрически централи) както следва:

- Няма изискване за извършване на оценка за наличния и прогнозния потенциал на ресурса на съответния вид енергия от възобновяем източник, който се предвижда да бъде използван в процеса на производство на енергия в бъдещия енергиен обект;

- Производителите, които ще използват за собствени нужди произведената от тях енергия не подават заявления за присъединяване до оператора на съответната електрическа мрежа по стандартната процедура. Тези малки проекти не трябва да се съобразяват с етапите по присъединяване в рамките на предвижданите за едногодишен период и обявени от ДКЕВР електрически мощности.

- Регламентиран е облекчен режим по реда на ЗУТ за монтаж на инсталации за производство на енергия от възобновяеми източници с обща инсталирана мощност до 30 kW включително към съществуващите сгради в урбанизираните територии, в т.ч. върху покривните и фасадните им конструкции и в собствените им поземлени имоти. В посочените случаи не се изисква одобряване на инвестиционни проекти за издаване на разрешение за строеж, а се представят становища на инженер-конструктор, на електроинженер и/или на инженер по топлотехника с чертежи, схеми, изчисления и указания за изпълнението им.

❖ **Преференциални цени за изкупуване на електрическата енергия от ВИ**

Преференциалните цени се определят по реда на Наредбата за регулиране цените на електрическата енергия, като се отчитат видът на възобновяемия източник, видовете технологии, инсталираната мощност на обекта, мястото и начинът на монтиране на съоръженията, както и:

- инвестиционните разходи;
- нормата на възвращаемост;
- структурата на капитала и на инвестицията;
- производителността на инсталацията според вида технология и използваните ресурси;
- разходите, свързани с по-висока степен на опазване на околната среда;
- разходите за суровини за производство на енергия;
- разходите за горива за транспорта;
- разходите за труд и работна заплата;
- другите експлоатационни разходи.

Държавната комисия за енергийно и водно регулиране ежегодно до 30 юни актуализира преференциалната цена на електрическата енергия, произведена от биомаса, с коефициент, който отразява изменението на стойността на ценообразуващите елементи по разходите за суровини за производство на енергия, гориво за транспорта, труд и работна заплата.

Коефициентът, отразяващ изменението на стойността на ценообразуващите елементи по тези елементи се определя като произведение от:

- изменение на разходите за суровина за производство на електрическа енергия от биомаса, на разходите за горива за транспорта, необходими за доставка на суровината за

производство на електрическа енергия, и на разходите за труд и работна заплата, необходими за добиването и обработката на суровината за производство на електрическа енергия и производство на електрическа енергия от възобновяеми източници, изразено в проценти, и

- дела на съответния ценообразуващ елемент от общите разходи, изразен в проценти.
- процентът на изменение на разходите за суровините за производство на електрическа енергия от биомаса се определя от ДКЕВР, като се вземат предвид определените и обявени от министъра на земеделието и храните годишни индекси за изменение на цените на тези суровини.
- процентът на изменение на разходите за горива за транспорта се определя въз основа на средната пазарна цена на съответния ценообразуващ елемент за предходната отчетна година.

Процентът на изменение на разходите за труд и работна заплата се определя въз основа на данните от Националния статистически институт за изменението на средната работна заплата за предходната календарна година.

- Дългосрочни договори за изкупуване на електрическата енергия от ВИ - електрическата енергия от възобновяеми източници се изкупува въз основа на сключени дългосрочни договори за изкупуване за срок от:

1. двадесет години - за електрическата енергия, произведена от геотермална и слънчева енергия, както и за електрическата енергия, произведена от биомаса;
2. дванадесет години - за електрическата енергия, произведена от вятърна енергия;
3. петнадесет години - за електрическата енергия, произведена от водноелектрически централи с инсталирана мощност до 10 MW, както и за електрическата енергия, произведена от други видове възобновяеми източници.

Съгласно чл. 31, т. 7 от Закона за енергетиката при определяне на преференциалните цени, в рамките на изпълнение на правомощията си за ценово регулиране, комисията се ръководи и от принципа на справедливо прехвърляне на разходите от преференциални цени за енергия от възобновяеми източници и комбинирано производство на електрическа и топлинна енергия върху крайните потребители на електрическа енергия, като въведеният на практика механизъм е чрез цената за пренос на енергия, включваща и компонента за зелена енергия. Към настоящият момент, на експертно ниво между представители на МИЕТ и ДКЕВР се обсъжда предложението на крупни индустриални потребители на електрическа енергия, да бъде наложен таван на квотата на зелена енергия в общата цена за пренос. Предложението се отнася за определени крупни енергоемки индустрии в страната, генериращи значителна добавена стойност на произвеждания краен продукт, като при обсъжданията се вземат предвид както общата европейска енергийна политика, така и въведените в страните-членки на ЕС практики.

По четвърта точка: Емисии от парникови газове

С Т А Н О В И Щ Е /БАМИ/, Относно: Европейската схема за търговия с емисии и защита на засегнатите индустрии (точка от дневния ред на насрочено за 03.05.2012 г. заседание на Консултативен съвет за индустриална стабилност към МИЕТ)

В момента в ЕК протичат вътрешни консултации по Проекта на Насоки за компенсиране на CO₂ разходите в цените на електроенергията, породени от Европейската схема за търговия с емисии. Паралелно се провеждаха и процедури на общественно обсъждане в страните-членки, в т.ч. и в България. Българската асоциация на металургичната индустрия (БАМИ), която обединява фирми от застрашени от «изтичане» индустрии, многократно представи на отговорните държавни органи (МОСВ и МИЕТ) становище по разработения от ЕК проект на Насоки за компенсиране на разходите в цените на електроенергията.

Настоящият проект няма да успее да предотврати закриването на индустриални инсталации и ще влоши съществуващата криза. Същият не прилага възможностите на Директивата СТЕ и няма да постигне целта си, а именно предотвратяване «изтичането на въглерод» в редица водещи за европейската икономика индустрии, като алуминиевата, медната или цинковата. Това от своя страна ще увеличи риска и предпоставките за закривания и в други сектори на европейската индустрия.

Основните проблеми и решения в проекта на Насоки могат да се обобщат в следното:

- Индустрията трябва да бъде компенсирана за производството си в рамките на съществуващите мощности, а не на база отчетена продукция за минали периоди (2005 до 2011г.). Известно е, че този период включва годините на тежка финансова и икономическа криза. Затова подходящ метод е компенсаторните показатели да отчитат реалното производство на дадена инсталация, което е единствения начин да се избегне отпускането на по-ниска или свръх-компенсация. За сега Комисията не отчита предложението на държавите-членки това да бъде

направено. Ако Насоките не позволят прилагане на схеми за евентуално увеличение на производството, а стриктно се придържат към данните за миналото, цялата идея ще бъде компроментирана. Особено критично ще бъде за тези компании, които работят на намалени производствени нива и най-силно се нуждаят от помощта.

- Компенсирателното на увеличените CO₂ разходи по т.н. исторически целеви показател за потребление на енергия за секторите, в които няма определени други показатели (бенчмарк), както при медта и цинка, не трябва да бъде произволно. Определените сега 70 % -ни нива не са сравними с тези за секторите с приет «бенчмарк». Ако това предложение бъде запазено, включените в тази схема компании ще получат максимум половината от реалните допълнителни разходи, които са направили.

Европейската схема за търговия с емисии вече е довела до значително покачване на цените на електроенергията в ЕС. Конкуреннтните цени на енергията са от изключително значение за оцеляването на европейската цветна металургия, тъй-като тя не може да прехвърли върху потребителите увеличените цени, породени от европейските CO₂ разходи. Цените на цветните метали се определят на Лондонската борса и отразяват общото състояние на световно производство.

Вече има информация за предприети действия за закриване и намаляване на производството в развити европейски страни, като Великобритания, Холандия, Италия и Испания. Само електроенергия на достъпни конкурентни цени може да осигури бъдещето на цветната металургия в Европа. Тъй-като в други части на света тази индустрия не е изложена на подобни непреки разходи за емисии, ако бъдат намалени или липсват компенсации, дори и при ниски цени на въглерода, това ще доведе до загуби на работни места и закривания на инсталации в ЕС.

Специално за българската икономика отражението от евентуално намаляване или спиране на производства в цветната металургия ще се отрази изключително негативно на общото икономическо състояние и на външнотърговския баланс на страната, предвид високия относителен дял на сектора в произведената обща промишлена продукция – над 10 %, а в стоковия износ – до 20 %.

Правителствата на страните-членки е необходимо да предприемат действия за промяна на системата, с оглед да се помогне на цветната металургия в Европа да запази и продължи своята стратегическа роля в предоставянето на иновативни материали за опазването на климата и за европейските индустриални потребители по веригата.

По пета точка:

Стимули за оползотворяване на отпадната топлина в производствените процеси

Законът за енергията от ВИ транспонира Директива 2009/28/ЕО за насърчаване използването на енергията от възобновяеми източници.

Съгласно определенията на Директивата „енергия от възобновяеми източници“ означава енергия от възобновяеми неизкопаеми източници, а именно вятърна, слънчева, аеротермална, геотермална, хидротермална и океанска енергия, водноелектрическа енергия, биомаса, сметищен газ, газ от пречиствателни инсталации за отпадни води и биогазове и оползотворяването на отпадната топлина от производствените процеси е извън обхвата на ЗЕВИ.

Необходимостта от оползотворяване на тази енергия и преимущества за бизнеса са безспорни.

Изпълнението на мерки за оползотворяване на отпадната топлина от производствените процеси са обект на законодателството в областта на енергийната ефективност, чрез :

- Разпределение на общата национална цел като индивидуални цели за енергийни спестявания между отделните задължени лица, които са: търговците с енергия, собственици на публични сгради с над 1000 кв.м разгъната застроена площ и собственици на промишлени системи с годишно потребление над 3000 МВтч. Определени са списъците със задължените лица и техните цели.

- Обследване на промишлени системи с капацитет над 3 000 МВтч/г.;
- Срок за изпълнение на препоръчаните мерки в рамките на обследването
- Управление по ЕЕ в сгради и промишлени системи, чрез изготвяне на планове и програми за повишаване на ЕЕ, изпълнение на мерките, предоставяне на информация за ефекта от изпълнените мерки;
- Изпълнение на услуги по договори с гарантиран резултат - ЕСКО услуги.
- Изпълнение на услуги по договори с гарантиран резултат - ЕСКО услуги;

През 2011 г. беше приет Вторият тригодишен план за действие по енергийна ефективност където е формулирана междинна индикативна цел за периода 2011 – 2013 г., а именно спестяване на горива и енергии към 2013 г. в размер на 6 % от осреднената стойност на крайното енергийно потребление. Тази цел възлиза на 4 860 ГВтч (418 ктне) годишни спестявания на горива и енергии.

За постигане на целта са предвидени мерки, които са разпределени в три насоки:

- Мерки при производството на енергия.:
- Мерки при преноса и разпределение на енергията.:
- Мерки при крайното потребление на енергията в секторите Индустрия, Транспорт, Домакинства, Услуги, Селско стопанство.

Изпълнението на тези мерки вече дадоха резултат и са отчетени в отчета за изпълнение на Националния план за действие по енергийна ефективност 2008-2010 г.

Само за периода 2008 - 2009 г. крайната енергийна интензивност намалява от 0,235 kgoe/лв.00 (килограма нефтен еквивалент за един лев по съпоставими цени от 2000 г.) през 2007 г. до 0,208 kgoe/лв00 през 2009 г. Това намаляване на енергийната интензивност отговаря на годишно спестяване на енергия при крайното потребление от 1,1 Mtoe. Трябва да се отбележи, че енергийната интензивност намалява и през 2009 г., когато икономиката отбеляза спад поради кризата.

Енергийната интензивност на индустрията намалява над 2 пъти за разглеждания период, от 0,556 до 0,256 kgoe за един лев добавена стойност. Тъй като индустрията е секторът с най-висока енергийна интензивност, това значително подобряване ефективността на използване на енергията предопределя в голяма степен намаляването на енергийната интензивност на икономиката като цяло. Само за две години, през 2009 г. в сравнение с 2007 г., енергийната интензивност на индустрията намалява от 0,367 до 0,256 kgoe/лв00, което означава годишно спестяване на енергия в сектора от около 1 Mtoe. Основният фактор за това стремително намаляване на енергийната интензивност през последните две години беше, наред подобряването на енергийната ефективност, реструктурирането в сектора свързано със значително намаляване дела на енергоинтензивни отрасли, като например черната металургия.